

biti, spregatev, glagolske vrste, raba časov, nakloni, načini in nedoločene glagolske oblike. Pri menjavanju glagolskega vida (§ 148) bo treba še dodati, da so nekateri glagoli v sedanjem času imperfektivni (pišem pismo, kósim, vidim, čujem), v preteklem času pa postanejo perfektivni, zlasti če imajo pri sebi objekt (pisal sem mu pismo, ali si že kósil? videl sem ga, čul sem praviti). Pri glagolih VI. vrste (§ 186) bo treba povsod dovoliti akcentsko dubletno (vérovati — verováti, dédovati — dedováti, péstovati — pestováti, svétovati — svetováti, pridigovati — pridigováti, škódovati — škodováti itd.), ker pri nekaterih primerih dela v knjižnem izgovoru korensko naglaševanje vtis, da je danes že prisiljeno. V § 195 je zelo na mestu preglednica, kako si odgovarjajo slovenski in italijanski časi. Glagolske oblike so včasih akcentuirane, škoda, da niso, predvsem v glagolskih vrstah, dosledno.

Prislov je močno okrajšan v primeri s Slovnico 1947, deloma upravičeno, deloma ne. Med neslovenskimi predlogi bi bilo dobro omeniti zelo pogosto rabljeni napram namesto slovenskega proti, do ipd. Vezniki so v § 235 le naštet, njih funkcija se obravnava v stayku. Medmete in njih funkcijo bo v slovnicaх treba podrobneje obdelati. Sedaj so vse preveč zanemarjeni. — V § 237 so združeni pregledi vseh besednih vrst, ki jih imajo naše slovnice in vadnice navedene na koncu posameznih besednih vrst. V 238. paragrafu so še trije vzorci besedne analize. To je skoraj nepotrebno, ker sta sestavljavca na koncu stavkoslovja dodala zglede besedne in stavčne analize za prosti in zloženi stavek.

Skladnji se takoj pozna, da ima drugega očeta. Loči se od prejšnjih poglavij že po metodičnih prijemih, ki so povečini kar posrečeni. Tu se pozna vpliv italijanske šolske sintakse. Enotnost knjige pa pri tem nekoliko trpi. Sestavljavca bi bila morala to med seboj izravnati. Odvisnost od Breznikove in drugih starejših slovenskih slovníc je tu večja kakor v prvem delu. Pisec je v slovensko sintakso ponovno vpeljal izraz vodilni stavek. Sicer pa bi se zlasti v sintaksi o marsikateri formulaciji dalo debatirati. Tako je n. pr. vprašanje pogojnih odvisnikov glede raznovrstnih pogojev precej sporno, a žal nimamo prostora, da bi o tem in drugih problemih natančneje razpravljali. O marsikaterem vprašanju bi bilo treba napisati cele monografije. Poglavlje o besednem redu je tudi močno sporno, tako je zlasti zapovrstni red naslonk v slovenskih narečjih zelo različen, v celoti še nepreiskan. Slovnico zaključeta poglavji O rabi besed (tropi in figure) in Meroslovje ali metrika.

R. Kolarič

PREŠEREN V ANGLEŠČINI

Kadar govorimo o slovenski prevodni literaturi, navadno mislimo na to, kako prevajamo stare in nove klasike svetovne literature v slovenščino. Priznati je treba založbam in posameznim prevajalcem posebno v zadnjem času pri tem delu precejšnjo načrtnost. Manj pa je bilo slišati o načrtih, po katerih bi posredovali našo, v mnogočem po tematiki in idejnosti edinstveno književnost drugim narodom. Morda pri vsem tem nismo brez krivde. Tako do zadnjega časa tudi Angležu, ki se je zanimal za naše kulturno življenje, nisi mogel od literarnih umetnin ničesar nuditi in za Prešerna je vedel le, če je

verjel avtoritetam in če je imel dober spomin za obrobne pristavke v nekaterih enciklopedijah.

Iz teh vzrokov se mi zdi knjižica Selection of Poems by France Prešeren, ki je izšla ob sodelovanju ljubljanske in londonske univerze, v izdaji profesorjev A. Slodnjaka in W. K. Matthews, pred dobrim letom v Blackwellovi založbi (Oxford), tako pomemben dogodek, da ga je potrebno poudariti vsaj zdaj, če smo že ob izidu zaman čakali na vsestransko oceno in komentar.

Prevod Prešernovih pesmi v angleščino je pomemben iz več vzrokov: Izdajo sta priredila slovenski literarni zgodovinar in predstojnik študija slovenskih literatur v Londonu. Tovrstno sodelovanje se mi ne zdi samo najplemenitejši način koeksistence narodov, ampak je važno posebno zaradi zanesljivosti, znanstvene utemeljenosti in odgovornosti, s kakršno se je treba lotevati lepih, težkih in nujnih nalog. Pomembno se mi zdi tudi to, da so se prevajalci, ki pripravljajo antologijo slovenske lirike, lotili najprej Prešerna. Vsakemu tujcu, ki pokaže drobec zanimanja za našo besedno umetnost, naj bo to znanstvenik, slavist, izletnik, ki ga vodimo mimo ljubljanskih kulturnih spomenikov, ali sorodnik iz Amerike, ki ne zna več jezika svojih očetov, vsakomur omenimo Prešerna takoj spočetka. A dokumentirati svojih na videz entuziastično in patriotično pretiranih besed doslej nismo mogli. Ali naj parafraziramo Sonetni venec ali Slovo od mladosti? Še z ljudsko pesmijo imajo priložnostni napovedovalci na koncertih za tujo publiko velike težave in malo uspeha. Zdaj imamo v rokah knjižico, ki jo lahko poklonimo tujcu; iz nje bo spoznal vso veličino preizkušane, do hlapčevstva ponižanega narodiča s praznično belo krizantemo v gumbnici. Velika napaka našega založništva pa je, da je izšel izbor Prešernovih pesmi v tako majhni nakladi, da knjige že v kratkem času po izidu ni bilo več mogoče kupiti. Zato v tujini ne bo mogla v celoti opraviti svojega važnega poslanstva.

Izbora in prevodi Prešernovih pesmi v angleščino so solidno in izpiljeno delo. Nam, ki smo navajeni, da začenjamo zgodbo o Prešernovem ustvarjanju s Povodnim možem in jo zaključimo pri Zdravljici, se zdi na pogled izbor nekam enostranski, včasih skoraj kakor da je zdrknil od jedra na rob pesnikovega dela. Če pa se človek poglobi v vrstni red prevodov, če odmisli za nas važno dejstvo o Prešernovem načrtnem bogatenju slovenske poezije z novimi, posebno romanskimi oblikami, če upošteva, da pesmi, ki so jih »rodile časov sile« (mislim na zabavljive in priložnostne pesmi), za tujca niso bistvenega pomena, ter če računa, da temu tujcu ni vsaka Prešernova beseda in metafora — kot nam — del lastnega izrazja: potem razumemo načelo, ki je vodilo prireditelje zbirke. Prešeren zablešči v luči prečiščene in čudovito ubrane ljubezenske lirike še nam v jasnejši luči. Njegove vsakdanje brige in teža dneva postanejo nekaj tako majhnega, da jih ne izmeri niti senca tega modrega misleca in srčno dobrega človeka. Morda človek bogastvo najrahljših čustvenih vzgibov in neizmernost miselnih dognanj na novo odkriva prav zato, ker ga ne zaziblje v navajena občutja pesnikova domača beseda, ki jo zna na pamet in jo vsak dan sam ponavlja. — Vendar bi prav po načelu tega izbora ne smele manjkati v knjižici skoraj vse gazele (prva gazela se mi ne zdi posrečeno prevedena; posebno velja to za refren). Prav tako je škoda, da manjkata dva izmed Sonetov nesreče in da so okrnjeni tudi ljubezenski soneti. Seveda, urednika sta bila odvisna od prevodov in prevajalcev.

Prevajalci so ostali — vsaj večinoma — vsebinsko zelo zvesti originalu. Pri tem je včasih nastala trdota v verzju; največkrat se tare beseda v Sonetnem vencu, kar je tudi čisto razumljivo. Da je akrostih odpadel, je bilo najbrž nujno, čeprav nam je zanj žal. Opombe pod črto pač ne nadomeste poezije, če že pojasnjujejo pesnikovo ustvarjalno genialnost. Mnogo je v prevodu izgubila pesem Pevcu. Tu ne mislim toliko na njeno idejno plat. Ta je jasna in pesem ne stoji kar tako na čelu knjižice. Pač pa gre tu za Prešernovo izvirno in tako premišljeno uporabo vokalov. V prevodu se vrste kot u, e, o, æ, i, kar nič ne pove; a v originalni razvrstitvi a, e, i, o, u ustvarjajo v zvezi z vsebino verzov občutje skrajne stiske in asketskega poguma. — Vsega priznanja vredno je dejstvo, da so prevajalci ohranili originalni ritem. Lepoto biserov, ki so se zbrali v srcu, vdanem v odpoved osebni sreči, in so se zalesketali v preprostosti ljudske pesmi, so posebno doživeli prevajalci pesmi Mornar, Zapuščena, Nezakonska mati, Zdravljica. Tudi verz iz Ukazov zveni v angleščini skoraj kot v originalu:

That I dare not, you have bidden,
Touch your hand so dear to me,
See then, O my lovely maiden,
How obedient I can be.

Zelo lepo je preveden Ribič, The Fisherman. Vzorna je tudi kitica iz Soneta nesreče:

Life is a prison, Time the hangman fell,
And Care the bride with youth renewed for ever,
Despair and Woe are slaves that falter never,
Remorse — the guard who does his duty well.

Izboru je napisal uvod prof. A. Slodnjak. Postavil je pesnika v sredo našega narodnega razvoja in mu jasno opredelil pomen v kulturni zgodovini.

Dela, kakršnih vrsto naj bi začela knjižica Prešernovih pesmi, bodo bolj kot kakršnikoli protesti v doglednem času dosegla, da v svetovnih leksikonih ne bo slovenska literatura več samo privesek k jugoslovanski, s katerim se opravi v dveh stavkih v drobnem tisku.

Irma Marinčič

KRATEK BIBLIOGRAFSKI PREGLED SLOVENSKEGA SLOVSTVA

* Sestavila Marja Boršnik. Izšlo kot 2. zv. Bibliografskih del Slavistične knjižnice. 1955. Str. (II) + 101 + (VII).

O smiselnosti takih bibliografskih pregledov ni izgubljeni besed. Kar je bilo 1948 sestavni del avtoričinega Pregleda slovenskega slovstva, je tu razširjeno in dopolnjeno dobilo obliko in obseg samostojne brošurice. Bistvo bibliografij, še posebej pregledov, je vedna nepopolnost in tako sem tudi za to brošuro prepričan, da bo doživljala vedno nove, dopolnjene in popravljene izdaje. Kakor je svojo funkcijo opravila v prvi izdaji, tako jo bo tudi v drugi — znamenje, da je po svoje porabna in potrebna. Mislim, da bi tudi naša

* Pripomba uredništva. Ocena je bila napisana in postavljena že za prvo številko, še preden so izšle kritike po drugih listih.